

Handleiding bomen planten

Inhoud

Planning.....	1
Zoek hulp	1
Toekomst	1
Aantal.....	2
Periode.....	2
Locatie	2
Boomsoortenkeuze.....	2
Bestellen van bomen en materiaal	3
Bomen.....	4
Materiaal.....	4
Planten	4
Nazorg.....	5
Meer info.....	5

Planning

Zoek hulp

Een boom of bos plant je niet zomaar. Zoek hulp bij professionals. Je kan hiervoor beroep doen op een tuinaanlegger of boomverzorger. Voor de aanplant van een bosje kan je terecht bij verschillende organisaties zoals de Bosgroepen of BOS+.

Ook het planten van een boom wordt best altijd begeleid door iemand met kennis van zaken (vb. wortels beschermen tegen uitdroging, steunpaal gepast aanbrengen indien nodig, juiste diepte bij het planten, mulchen). Al te vaak worden bomen niet op een goede manier geplant en leidt de actie niet tot kwalitatieve natuur.

Toekomst

Denk goed na over de toekomst van de boom/het bos op de lange termijn. Een Eik kan bijvoorbeeld gemakkelijk 300 jaar oud worden. Dit heeft een weerslag op

- De locatie en omgeving: zoek een plekje waar de boom minstens voor zijn levensduur kan blijven staan. Een oude boom ziet er niet hetzelfde uit als een jonge boom! Een boom van 300 jaar is zeer groot en heeft een brede stam. Kan deze zo op jullie speelplaats staan? Ook de wortels zullen wijdverspreid tot buiten de kroon lopen. Is dat praktisch mogelijk?
- De soortkeuze: in het kader van klimaatverandering zullen sommige soorten het moeilijk krijgen. Welke soorten het beter gaan doen is moeilijk te

voorspellen, maar je kan best voor standplaatsgeschikte¹ soorten gaan die goed tegen droogte en hittegolven kunnen.

- De nazorg: denk bij het plannen direct ook na over het verzorgen/beheren van de aangeplante bomen of het bos. Wie zal dit doen, wat zal je doen, etc.

Periode

Wees op tijd. Een boom kan je niet in het warmste van de zomer planten en ook niet in putje winter. Bomen zonder aardkluit of “blote wortel plantgoed” plant je best in de periode van half november tot eind december. Zo kunnen de wortels al een beetje hun weg zoeken vooraleer de bladeren verschijnen en ze volop water moeten opzuigen. Januari en februari kan ook nog maar dan wordt het risico op droogtestress al veel groter. Bij bomen met kluit, die meestal wel duurder zijn, zit er nog meer rek op de plantperiode maar ook voor deze bomen wijk je best niet te ver af van de periode november-december. Op die manier vriezen de wortels niet dood en heeft de boom voldoende tijd heeft om wortels te schieten voor het groeiseizoen in de zomer.

In het beste geval voorzie je verschillende mogelijke dagen voor de plantactie dicht bijeen zodat je je kan aanpassen naargelang het weer.

Locatie

De locatie van de boom of het bos is van cruciaal belang. Zoals eerder gezegd is het belangrijk om op lange termijn te denken voor de locatie.

Plant je een bos dan is het bovendien interessant om na te denken over het landschap waarin je plant. Nieuwe bossen die kunnen aansluiten bij oude bossen zullen sneller zeldzame soorten herbergen terwijl nieuwe bossen in een bosarme omgeving kunnen fungeren als stapsteen of verbinding voor mobielere soorten.

Aantal

Wil je 1 boom planten of meerdere of wil je een bos aanplanten? Dit vergt een andere voorbereiding.

- Als je 1 of enkele bomen plant dan kan je wat grotere exemplaren kopen, deze wat intensiever verzorgen, maar moet je ook zorgen dat ze gezond kunnen groeien en dat ze niet te dicht bijeen staan.
- Als je een bos wilt aanplanten, gebruik je best bosplantgoed. Dit zijn boompjes van 1 à 3 jaar oud en 80 tot 150 cm hoogte. Jonge boompjes groeien het liefst met veel en dicht bijeen (1 boom per 1 à 4 m²). Zo groeien ze omhoog en creëren ze voor zichzelf een optimaal microklimaat. Jongere bomen kunnen ook een beter wortelstelsel bouwen en kunnen beter tegen extreme omstandigheden

Boomsoortenkeuze

De boomsoortenkeuze hangt af van een aantal parameters:

- de locatie: heel belangrijk is de locatie van de boom. Daarbij is de hoeveelheid licht, regen en het type bodem heel belangrijk. Kies steeds een boom die geschikt is voor de standplaats. Dat zorgt voor een grotere kans op een gezonde boom. Een goede en makkelijke tool om een

---

¹ Standplaatsgeschikte soorten zijn soorten die goed groeien op de specifieke bodem op een bepaalde locatie.

boomsoortenkeuze te maken op basis van de omgeving is:

<https://www.bomenwijzer.be/>.

- De tolerantie tegen droogte en hitte: in een stedelijk milieu waar het heter en droger is dan op het platteland is dit eveneens belangrijk. Zeker ook met het oog op klimaatverandering waar droogtes en hittegolven vaker zullen voorkomen. Wintereik, haagbeuk, winterlinde, veldesdoorn zijn van onze inheemse soorten de meest droogtetolerante.
- De verwachte grootte: zeker in de bebouwde omgeving is deze factor een zeer belangrijke parameter. Is er voldoende ruimte om vb. een winterlinde die tot 30 m hoog wordt en 15 m breed te laten uitgroeien tot een volwassen boom of kies je beter een kleiner blijvende boom zoals een lijsterbes of een meidoorn?
- De groeisnelheid: ben je bereid om lang te wachten tot je een grote boom hebt? Kies dan bv. voor een wintereik. Of wil je snel een grote boom die veel schaduw biedt? Kies dan vb. voor een grauwe abeel.
- het esthetische: sommige bomen hebben prachtige herfstkleuren of hebben een zeer mooie vorm.
- de bladeren: loofbomen verliezen hun bladeren jaarlijks. Sommige bladeren verteren heel snel, andere heel traag. Naaldbomen verliezen niet op 1 moment al hun naalden, maar laten doorheen het jaar oude naalden geregeld los.
- de leeftijd: wil je een boom planten die 300 jaar oud kan worden of één die eerder 100 kan worden?
- de vruchten: sommige bomen hebben lekkere vruchten zoals de tamme kastanje, de notelaar of de kerselaar, andere bomen hebben zeer mooie vruchten zoals de beuk, de eik en de esdoorn andere hebben giftige vruchten zoals de taxus of stinkende vruchten zoals de Ginkgo (de vrouwelijke bomen)

Beplantingsplan

Samen met het aantal en de soort bomen, moet je ook nadenken over:

- hoever je de bomen uiteen zal zetten.
- Of je de soorten door elkaar zal zetten of in groepjes
- Of je in rijen, blokken of vrij over het terrein zal planten

Belangrijk is om meerdere kopieën van het plan mee te nemen naar de plantactie zelf zodat je gemakkelijk kan communiceren met de planters.

Hulp bij het planten

Een bos planten kan tamelijk veel tijd in beslag nemen afhankelijk van de grootte van het terrein. Als je dit door een aannemer laat doen, kost dit natuurlijk meer (reken op € 1 à € 2 per boom) dan als je vrijwilligers verzamelt.

Als mensen de bomen zelf planten zullen ze ook een groter gevoel van eigenaarschap hebben, waardoor de boompjes ook op langere termijn meer gewaardeerd zullen worden.

Bestellen van bomen en materiaal

Nadat je de nodige plannen maakte, kan je overgaan tot het aankopen en voorzien van het benodigde materiaal.

Bomen en plantgoed bestellen en beschermen!

Een aantal boomkwekers hebben zeer toegankelijke webshops waar je zeer veel verschillende soorten in verschillende formaten en in lage aantallen kan bestellen. Enkele daarvan:

- <https://www.ecoflora.be/nl-nl/home>
- <https://www.boomkwekerij-bogaert.be/>
- <https://www.planten-debock.be//index.cfm>
- <https://www.calleplant.be/>

Bestel de bomen tijdig (bv. september) maar haal ze op of laat ze leveren zo dicht mogelijk tegen de plantactie aan! Het is belangrijk dat het plantgoed goed verzorgd wordt tot het effectieve aanplanten.

Als het plantgoed 1 dag op voorhand toekomt, volstaat het meestal om een zeil over de wortels te leggen. Op die manier kunnen ze niet gemakkelijk uitdrogen. Als het zou vriezen, dan moet je het plantgoed inkuilen. Dit betekent dat je ze (op een rij) tijdelijk in de aarde steekt.

Komt het plantgoed nog vroeger toe, dan moet je ze sowieso inkuilen om te vermijden dat de wortels uitdrogen of vervriezen.

Materiaal

Soms heb je extra materiaal nodig voor je boom:

- Steunpalen
- Bescherming
- Schoppen voor putten te maken
- Stokken en lint om plantvakken aan te duiden
- Zeilen om het plantgoed te beschermen
- Eventueel extra materiaal zoals mulch, emmers, etc.

Ook hiervoor kan je terecht bij verschillende bedrijven en organisaties die dit uitlenen of verkopen.

Planten

Eenmaal de plannen klaar zijn en je het benodigde materiaal en plantgoed verzamelde, kan je overgaan tot de plantdag.

Hoe plant je een boom?

Er zijn heel wat aspecten waar je op moet letten bij het planten zelf. Samenwerken met een professionele organisatie helpt om typische fouten te voorkomen.

Op het internet vind je verschillende handleidingen:

- <https://www.groenvanbijons.be/tuinplanten/bomen/bomen-planten>
- <https://www.ecopedia.be/pagina/hoe-plant-ik-een-boom>

Andere tips bij het planten

- Plant nooit als het hard vriest. Een gat graven in bevroren grond is namelijk haast onmogelijk en bovendien vriezen de topjes van de wortels af waardoor de bomen niet meer kunnen drinken.

- Zorg voor een ruim plantgat en verbeter de grond eventueel met compost.
- Bomen worden dikwijls te diep geplant. Dat is nadelig voor de beworteling en de zuurstofvoorziening van het wortelgestel. De bovenste wortels dienen net onder de grond te zitten. De stamvoet mag niet onder de grond zitten. Dan kan er rotting ontstaan.
- Zorg dat de grond goed rond de wortelkruit aansluit. Verwijder steeds de eventuele gaaslap of pot rond een wortelkruit. Zo kan de grond goed aansluiten aan de wortels en worden de wortels niet gehinderd in hun groei. Af en toe schudden aan het plantgoed terwijl je aarde in de put doet helpt eveneens om de aarde aan de wortels te doen aansluiten.
- Hou er rekening mee dat de grond na het planten tot 10 à 15 cm kan inzakken.

Extra zorg

- Bij het aanplanten van slechts enkele bomen, kan je de eerste twee – drie jaar, wanneer er een lange droogteperiode is in het voorjaar of de zomer, water geven. Bij bosaanplant (100en of 1000en bomen) is dit logistiek onmogelijk.
- Zet bij grotere bomen één of meerdere boompalen. De boompaal blijft ter plekke voor maximum 3 jaar. Dit zorgt ervoor dat de boom de eerste paar jaren niet omver kan waaien. Te lang de boompaal laten staan zorgt voor een zwakkere stam!
- Bij een bosaanplant is het belangrijk na te denken over konijnen, hazen, reeën of zelfs everzwijnen in de omgeving. Is er een hoge wilddruk, dan bescherm je best uw plantgoed om te vermijden dat het wordt aangevreten. Hier zijn verschillende manieren voor zoals boomkokers en afrasteringen.
- Eventueel kan je een organische mulchlaag voorzien bovenop de bodem. Dit beschermt de bodem tegen uitdrogen en breekt af waardoor de bodem aangerijkt wordt.
- Bij individueel aangeplante bomen kan het beschermen van de stamvoeten belangrijk zijn.- Dit dient om te vermijden dat maaitoestellen de stamvoet kwetsen. Ook hier zijn verschillende mogelijkheden.

Nazorg

- Hou de bomen gedurende het eerste groeiseizoen goed in de gaten. Indien het een droge zomer is, kan je water geven aan de aangeplante bomen. Bij bosaanplanten is dit praktisch niet haalbaar. Ga daarom na het groeiseizoen de bomen inspecteren en vervang de exemplaren die gestorven zijn.
- Zoals gezegd stel je bij de plannen best een beheerplan op (in het geval van een bosaanplant). Dit beschrijft hoe het bos in de komende jaren zal beheerd worden.

Meer info

- Het boek “De juiste boom voor elke tuin” door Martin Hermy
- Het “Technisch Vademecum Bomen” van het ANB.